

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 10 (220)

Fredagen den 4 mars 1892.

5:te årg.

Prenumerationspris pr år:
Idun med Modetidning och
kolorerade planschur kr. 8:—
Idun m. Modet. utan kol. pl. > 6: 50
Idun ensam..... > 4:—

Byrå:
Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr.
(Aftonbladets nya hus.)
Prenumer. sker i landsorten å post-
anstalt, i Stockholm hos redaktion.

Redaktör och utgifvare:
FRITHIOF HELLBERG.
Träffas å byrån kl. 12—1.
Allm. Telef. 61 47.

Utgifningstid:
hvarje helgfri fredag.
Lösnummerspris 15 öre.
(vid kompletteringar).

Annonspris:
35 öre pr nonpareillerad.
För »Platssökande» o. »Lediga platser»
25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Maria Fredrika Smolander.

En och annan af Iduns läsarinor har förmodligen under sina vandringar i den svala, tysta skogen plötsligt träffat på en liten skogssjö, undan gömd bland träd och stenar, om hvilkens tillvaro de förut knappt haft en aning. Den låg där så lugn och stilla, utan synligt tillflöde, och dock var den fylld af klart, genomskinligt vatten. Granarna däromkring speglade sig i den med välbehag, och de lätta skyarna, som drogo fram däröfver, gåfvo, med sina växlande former, ett sälsamt lif åt vattenspegeln. Och hvilkens samling af frodiga växter däromkring, som hämtade näring och friskhet från det obemärkta lilla vattnet.

Om man kan säga, att hvarje människa har sin motsvarighet inom naturen, så skulle jag vilja likna den kvinna, hvars drag här återgifvas, vid en sådan stilla skogssjö. Ej känd af många utom den krets, där hon verkade, utöfvade hon där ett välsignelserikt inflytande. Och den källa, som tillförde henne ett klart, aldrig sinande vatten, var utan tvifvel Guds egen lefvande hälsobrunn.

Hon var ej hvad man

kallar en stor personlighet, ty vilja vi vara fullt sanna, så är det blott ytterst sällan, som man träffar på en och annan sådan här i vår ofullkomliga värld. Men hon var en varmhjärtad och ädel kvinna, en vän, som aldrig uraktlät att sträcka en hjälpare hand, då en sådan behöfdes, och som genomvakat mången natt i ömma omsorger vid en lidande nästas sjukbädd. I stilla ödmjukhet och utan allt prål gjorde hon sin gärning. Den växte och frodades liksom örtarna kring skogssjön, därför att den ej kunde annat. Den hade sin rot i fruktsamt vatten.

På denna jordens goda var hon ej rik, men det lilla hon genom sitt samvetsgranna arbete förtjänade räckte till, ej endast för henne själf, utan hon kunde äfven dela med sig åt tvänne fosterdöttrar, af hvilka först den ena och sedan den andra fingo huld och skydd i hennes gammaldags, hemtrefliga bo, där de visserligen fingo dela hennes arbete, men också helt fingo erfaras det välgörande inflytandet af ett fridfullt och hjärtevarmt hem. Därför stod hon ej heller ensam, nu då hen-

Den vise bör förakta ryktet, men icke äran.

J. SEUME.

nes lefnadssol dalade, utan fick i öm och kärleksfull omvårdnad igen, hvad hon i sin krafts dagar med fulla händer gifvit.

Det är hennes efterlevande syster- och fosterdotter, fröken Augusta Söderberg, som vi hafva att tacka för de spridda drag ur Maria Fredrika Smolanders lif, som här nedan meddelas, och som hon under snart sagdt hela sin hittills förflutna lefnad stått henne nära, kan hon, som ingen annan, gifva en sann skildring af den nu bortgångnas såväl karaktär som lifsgärning. Öckså är vår lefnadsteckning delvis ett nästan ordagrannat återgifvande af hvad fröken Söderberg meddelat oss.

Maria Fredrika Smolander föddes i Gefle den 25 mars 1810. Föräldrarna voro sjökaptenen Fredrik Smolander samt Brita Helena Kjellberg, och var hon den yngsta af fyra syskon.

Fadern, som seglade för huset Elfstrand & komp., hemkom obotligt sjuk från en resa och vårdades åratals igenom i sitt hem, innan döden befriade honom från hans lidande.

Då voro bekymren i hemmet stora och barnen fingo tidigt vänja sig vid arbete och försakelse. Efter mannens frånfälle erbjöds änkan 1826 en anställning som lärarinna vid den slöjdskola, hvilken bildades af fattigvårdsstyrelsen — stående under dennas öfverinseende — i syfte att därigenom bereda tillfälle till arbetsförtjänst åt fattiga unga flickor inom staden genom spånad af såväl lin, ull som bomull jämte linberedning, väfning och sömnad. Lönen var 100 »Riksd. Banco» jämte bostad, lyse och vedbrand.

Skolan omfattades med så lifligt intresse af ungdomen — som lärde med lif och lust och högt skattade den arbetsförtjänst, som deras flit förskaffade dem — att ännu en lärarinna blef behöfelig, hvarför dottern »Fiken» antogs som moderns biträde 1828. Men sedermera, när vid Strömsbro nyinrättade bomullsfabrik många krafter behöfdes, drogos de unga flickorna dit, och skolan förändrade då karaktär samt blef hvad den ännu i dag är, en skola för blott minderåriga flickor.

Under många år efter moderns afgang var Maria Fredrika ensam lärarinna, men begärde våren 1866 att få sin systerdotter till biträde, hvilket beviljades med vilkor att hon af sin lön, som samma år höjdes från 300 till 500 kronor, själf skulle aflöna sin hjälparinna.

Skolan var redan då skild från fattigvården och ställd under skolstyrelsen med sin egen fruntimmersdirektion.

Så fortgick det till våren 1874, då Fredrika Smolander, efter 46 års trogen tjänstgöring, lämnade sin befattning som lärarinna vid slöjdskolan, med rätt att behålla sin lön — då 600 kronor — som pension samt tillåtelse att för listiden bo kvar i den för henne så kära bostad, som hon mer än 30 år innehaft i den s. k. kasernen, där stadens folkskolor under en lång följd af år varit bofasta.

Dessa äro nu de yttre konturerna af Fredrika Smolanders lif. Torftiga, stränga och regelrätta. Javäl! Men inom dessa konturer fanns det rum för ett skönt mönster i mjuka, varma färger, på hvilket hon väfde med aldrig tröttnande händer, dag efter dag, timme efter timme.

För sin gamla mor, som afled vid 84 års ålder, var hon en öm och uppoffrande dotter,

för sina syskon och deras barn en trofast vän och för sina fosterbarn en kärleksfull mor.

Att hon måste arbeta strängt för att genom litet extra förtjänst få de små inkomsterna att räcka till, föringade ej hennes kärlek till dem, som berodde af henne. Kanske tvärtom. På den tiden, då symaskinen ännu ej fanns, var mången husmor glad att af Fredrika Smolanders skickliga fingrar få sydt, hvad hon ej själf hann med, och fann man ej den flitiga arbetskan vid nålen, så talade väfstolens muntra knackande om, hvar man hade att söka henne.

Och allt detta skulle göras på lediga stunder.

Men hade hennes händer sin gärning, så hade också hjärtat sin, och hennes tid tycktes räcka till för allt. Hennes besök hos sjuka och i de fattiges hem voro ej sällsynta, men tiden då hon skulle komma kunde aldrig beräknas, och kanske var det därför, som hon mer än mången annan kom underfund med, hvar det verkliga behovet fanns. Och hon ej blott såg, hon bjöd äfven till att afhjälpa nöden, så långt som i hennes förmåga stod, och då hon förutom sitt deltagande själf hade så litet att offra, fingo hennes förmögnare vänner af sitt öfverflöd släppa till hvad som för tillfället bäst behöfdes. Under hennes tillsyn fingo sedan mödrarna i de fattiga hemmen göra sig till godo de medförda gåfvorna, på bästa och mest praktiska sätt, och med egen hand klippte hon till och ställde i ordning för sömnad de delar af de gamla hoptiggda klädesplaggen, som voro användbara. Hvad hon gjorde, gjorde hon helt och hennes barmhärtighet var således ej endast ett hastverk och en hjälp för stunden.

Efter koleraåren 1853—1855 var nöden stor, och många tillfällen bereddes då för hennes vänner att göra godt. Som ett exempel på hennes sätt att hjälpa må anföras, att då kasernvaktmästarens hustru insjuknade i smittkoppor och fördes till sjuksalen, som fanns i samma hus, tog hon det blott några dagar gamla barnet in till sig och vårdade det, natt och dag, till dess modern utskrefs som frisk.

Lika enkelt och praktiskt tog hon sitt sätt att uppfostra. En dag på senhösten, efter första koleraepidemien, var det svårt väder med snö och blåst, så att hennes lilla sjuåriga fosterdotter ej, som vanligt, kunde få komma ut i det fria och leka. Då »moster Fiken» klockan tolf på dagen, efter slutadt förmiddagsarbete i skolan, kom ner därifrån och såg den lillas missnöjda uppsyn, sade hon blott: »Kläd på dig, men fort, så skall du få följa mig ut.» Med en kruka soppa i handen och ett knyte i den andra trafvade hon nu, med flickan vid sin sida, ut genom tullen, förbi Källbäck utåt »Sörby urfjäll». Vägen, som endast var sommarväg, låg obanad framför dem, snön yrde, och promenaden var allt annat än behaglig. Till sist stannade hon vid en »vaktkur», och när dörren till densamma öppnades, hvirflade snön in på en fattig kvinna, som satt där, omgifven af tre små barn. Några tal höllos ej; krukan och knytet aflämnades, dörren stängdes åter och under tystnad togs vägen hemåt. Men vid hemkomsten tillfrågades den lilla, om det var svårt att äga ett varmt hem, och om hon hade lust att byta ut det mot hvad hon nyss sett. — Klockan två var middagsrasten slut, och arbetet i skolan återtog då.

Hur träget hon än var sysselsatt, hade hon

ändå alltid litet tid öfrigt äfven för sina vänner, och när hon efter slutadt dagsarbete visade sig hos någon af dem, hälsades hon med glädje, ty hennes hurtiga väsen och hjärtliga skratt hade samma inverkan som en frisk, lifvande vindfläkt. Och kom sorg eller sjukdom öfver någon af dem, så besökte hon dem ännu oftare än förr, med råd och död bistående allt hvad hennes tid och krafter tillåto.

Men hon hade också andra vänner, hvilka icke fingo försummas. Med sinne för naturen och allt skönt, offrade hon sina sommaraftnar för blommornas vård i den lilla trädgårdstappa, som hon själf med järnspekt och spade upparbetat, och blommorna, lönande hennes omsorger, blommade i tusental. Rosorna voro i synnerhet hennes älsklingar. Rörande voro hennes förtjusning, då hon för hvarje morgon upptäckte någonting nytt att beundra, hennes jubel, när den första fågeln sökte skugga i träden hon planterat, och hennes belåtenhet, när dessa såsom mera vuxna skänkte henne svalka. Allt, allt var för henne anledning till glädje och tacksamhet. Och därför fanns ej heller det fula ordet afund i hennes ordbok. Hon ägde alltid *litet* men ständigt *nog*.

På hösten 1874, då, efter skolornas flyttning från den gamla kasernen, en massa hopradsadt folk inkvarterades där, blefvo obehagen däraf för stora, och hon afstod nu från sin mångåriga önskan att behålla den gamla bostaden och kära »tappan» samt flyttade och erhöi i ersättning ett hushyreibidrag af 200 kronor årligen.

Vid sin afgang från skolan fick Fredrika Smolander mottaga många bevis på aktning och tillgifvenhet, i främsta runmet från församlingens sida, hvilken genom sin frikostighet tillförsäkrade henne en, i ekonomiskt afseende, betryggad ålderdom. Hon fick äfven mottaga Patr. sällskapets guldmedalj i 10 storleken, och efter densammas öfverlämnande var hon inbjuden till en af skolstyrelsen anordnad festmiddag, i hvilken äfven slöjdskolans fruntimmersdirektion deltog.

Af fruntimmersföreningen erhöi hon som hederspresent ett guldur med kedja samt brosch, äfven af guld. Och nu senast vid hennes frånfälle bevisades henne så mycken minnesgod tacksamhet och tillgifvenhet af såväl yngre kamrater och forna elever som äldre och yngre vänner, att den gamla blomstervännen till sin sista, tysta boning medförde en rik skörd af blommor.

Den 24 januari detta år fick Maria Fredrika Smolander för alltid lägga sitt hufvud till hvila. Sakta och varligt lossades de jordiska banden, och hon somnade fridfullt in i sin sista sömn. Få kunna också som hon, när kvällen skymmer, se tillbaka på en så väl och pliktroget använd arbetsdag.

Med vördnad och välsignelse skall hennes minne bevaras af alla dem, som ägt hennes tillgifvenhet och vänskap.

* * *

Samma dag, som dödsbudet kallade Maria Fredrika Smolander, jämnades »kasernen», där hon så länge hade sitt hem, med jorden, och endast några af de träd hon planterat kvarstå nu som minnen från ett förflutet.

S. N.

Till min moder.

Hvem väntade så säll och glad,
Tills gossen kom;
Hvem log bredvid hans första bad,
Hvem ställde om,
Att allt, allt för den lille
Så ljufligt förekom?

Hvem styrde barnets första fjät,
Så öm och god;
Hvem rättade, och hvem förlät
Med samma mod;
Hvem hade famnen öppen
Och barnets tår förstod?

Hvem var den hulda kärleksfamn,
Dess hjärta drog;
Hvem var den lugna, säkra hamn?
Jag vet det nog,
Att under kvalda nätter
Man döden själf bedrog.

Hvem stod invid dess sida så
I lust som nöd;
Hvem ryckte med sin omsorg då
Från tidig död?
Den späda plantan föddes
På nytt vid kärleksglöd.

Hvem gaf en bild åt ynglingen
Af smak och vett;
I sed och skick hvem var väl den,
Som lärdom gett?
Jag städs vid trefna härden
Dess milda spira sett.

Hvem var den vän, som aldrig svek
I tviflets stund;
Hvem förde tanken mild och vek
På säker grund?
O, du allena var det
På hela jordens rund!

Hvem lefver med mig än i dag
I lifvets strid;
Hvems ljufva minne gömmer jag
I all min tid;
Hvems föredöme eldar
Ännu till manlig id?

Du är det, moder. Utan dig
Hvad vore jag?
Ljuf är din kraft och innerlig:
Två hjärtans slag,
Som slå af samma kärlek
Till sista lefnadsdag...

Mårten Kjellin.

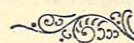
I kvinnofrågan.

Huru den goda sak, som ligger till grund för kvinnofrågan, alltjämt går framåt och finner fastare mark, belyses på det tydligaste af följande små meddelanden, som böra intressera Iduns läsarinna.

Det första priset, utfäst af »Londons medicinska skola för kvinnor», har i år eröfrats af miss Urania Latham, dotter af en afidens präst, och »Fanny Butlerstipendiet» har tillerkänts en tyska, fröken Valeska von Himpe från Leipzig; den segrande täflarinnan är dock förpliktigad att en tid bortåt som läkare ägna sin tjänst åt engelska kyrkans Zenanamission i Indien. — Fröken Amelia Cardia har högtidligen promoverats till doktor af den medicinska högskolan i Lissabon efter att ha lagt bakom sig en tvåårig verksamhet som assistent på hospitalet St. Joseph. — Bildhuggarinnan Euphrosyne Georgias tilldelades på årets konstupställning i Athen guldmedalj för en statyett af Pallas Athene. — Under namnet »Internationella unionen för vetenskap och konst» har i Frankrike bildats ett sällskap af herrar och damer för att lägga i dagen, att ett sällskap, som består af bägge könen, mycket väl kan fullfölja *vetenskaplig* verksamhet som sitt enda mål. Därigenom att mannen vinner den öfvertygelsen, att kvinnan och är mäktigt höga och ädla intressen, skall i och med hennes höjande hans aktning växa; äfvenså vilja dessa kvinnor bevisa, att könet ägnar sig för de svåraste yrken, utan att förlora något af sin kvinnlighet o. s. v. Som ordförande för sällskapet, som består af 12 kvinnliga och 12 manliga medlemmar, har valts fru Madelaine Brés. — I Petersburg har fru Iwanschütz öppnat en handelsskola för kvinnor med tvåårig kurs, och äro besök vid densamma afgiftsfritt medgifna för lärarinnorna vid statens läroverk. — I England har anställandet af kvinnor för att sköta skrifmaskinerna i krigsministeriet slagit så väl ut, att darsamma-städes två kopistafdelningar upprättats under ledning af en »lady superintendent». En krets unga flickor, tillhörande Petersburgs förnämsta familjer, har begifvit sig till guvernementet Kasan för att där för hopsamlade medel öppna och förvalta soppanstalter för de nödlidande. Jämte de engelskor och amerikanskor, som deltaga i de praktiskt medicinska öfningarna vid Wiens offentliga sjukhus och poliklinik, höra tre unga damer till de ifrigaste åhörarinna vid Wiens universitet. Två af dem äro polskor från Galizien, således österrikiska undersåtar; den tredje är lärarinna i Rumänien och speciellt på besök i Wien för att utbilda sig i de germanistiska facken. Af polskorna ägnar sig en åt medicinska studier och ähör professor Toldts anatomiska föreläsningar. För de praktiska dissektionsöfningarna har ett särskildt arbetsbord ordnats åt den unga damen på den anatomiska lärosalen. Den andra polskan studerar filosofi och besöker vederbörande föreläsningar. För att aflägga sina examina ämna dessa damer begifva sig till Zürich, där de som bekant äfven kunna erhålla doktorsgrad. En studiebana, som på andra håll står öppen för kvinnan, den farmaceutiska är just i Österrike helt och hållet stängd för henne, under det samtidigt sedan 1881 vid universitetet i Bryssel 17 damer aflagt apotekarexamen; af dessa utöfva nu 16 faktiskt apotekareyrket. I Paris har nyligen en fröken Leclerc efter treårig apotekarepraktik med god framgång bestått den farmaceutiska examen. — Tre döttrar till den bekante Newyork-

urmakaren Solon Brower ha i sin fädernestad öppnat en urmakareskola för kvinnliga lärjungar. — Af rika, ansedda kvinnor i Chikago har bildats en förening, hvilken under namn »Skyddsföreningen för kvinnor» ställt sig som uppgift att skaffa kvinnor, som på något vis lida förtryck, rättvisa, utan att fråga efter den hjälpbehöfvandes föregående, åsikter eller bekännelse. Fru Emelie Kempin, hvilken redan år 1889 i Zürich anmälde sig till habilitation, sedan hon vid dess högskola studerat juridik och förvärfvat doktorstitel, kommer antagligen till nästa läsår att bestiga katedern som docent, hvarigenom Zürich blir det första universitet med tyskt tungomål, som kan berömma sig af en dylik ära. Den akademiska senaten, som ärendet den gången förelades, fann, att den ifrågavarande paragrafen i undervisningslagen [»vetenskapligt bildade män kunna uppträda som docenter i hvar och en af de fyra fakulteterna»] endast talade om män; då det emellertid vid lagens utfärdande år 1859 ännu icke gafs några studerande kvinnor, så kunde man icke så strängt fästa sig vid ordalydelsen, att ansökningen borde afslås. Man inlät sig därför ej heller på frågan, om lagen tillåte kvinnor habilitation eller ej, men förklarade tiden icke vara lämplig att gifva dem tillträde till akademiska befattningar vid Zürichs universitet. Detta beslut, fattadt med två tredjedels majoritet, blef den gången stadfäst af undervisningsrådet, och saken syntes därmed afgjord. Emellertid erhöi något senare undervisningsrådet en annan sammansättning. De medlemmar, som däri företräd det konservativa elementet, blefvo ej omvalda; i deras ställe trädde andra, som omfattade den demokratiska riktningen. Då nu den största möjliga utsträckning af kvinnornas rättigheter hör till det radikala partiets politiska trossatser, trodde sig petitionären böra begagna denna konjunktur och inlämnade på nytt sin ansökan om tillstånd till habilitation. Ännu en gång öfversände undervisningsrådet ansökan till senaten, ännu en gång uttalade sig denna med två tredjedels majoritet för afslag och ordagrant häfdande af det första beslutet. Men undervisningsrådet vidhöll dock sin mening; och det beslöts, att äfven åt kvinna rätt att hålla akademiska föreläsningar må medgifvas. Då den juridiska fakulteten vid Zürichs högskola redan tidigare med pluralitet uttalat sig för fru Kempin, så lider det intet tvifvel, att hon ej vid nästa föreläsning-period kan komma att begynna sina föreläsningar.

M.

Arkitektens hustru.

Af Antonio de Trueba.

(Öfvers. från spanskan för Idun af Sv. C—n.)

1.

Om det vore tillåtet att till de åtta sälligheterna lägga en nionde, skulle jag vilja tillfoga följande:

»Salige äro de, som gifva sig med en förständig kvinna, ty dem tillhör den husliga lyckan!»

Och om det vore tillåtet att med historiska noter belysa detta, skulle jag göra det med följande berättelse:

I midten af fjortonde seklet belägrade Henrik af Trastamara Toledo, som försvarade sig tappert och ihärdigt, troget sin konung, som

af några kallades den grymme och af andra den rättrådige.

Många gånger hade de tappra och lojala invånarna i Toledo tågat öfver den storartade San Martinbron, en af de dyrbaraste och nyttigaste prydnader som den monumentala staden ägde, kastat sig öfver Henriks läger i Cigarrales och försakat blodiga nederlag i belägringshären.

För att hindra upprepandet af sådana öfverfall beslöt Henrik att förstöra San Martinbron.

Bron var, som vi redan sagt, en värdefull prydnad bland de många, som utgjorde värdskapet i martyrernas, kyrkomötenas och ädlingarnas stad. Men hvad värde ha väl konstnärliga eller historiska minnesmärken i äregiriga politikernas ögon, hvilka drömma om att begrava sin dolk i bröstet på en broder för att få sitta på den tron, som denne inehar!

Som bekant utgöras Toledos Cigarrales af en mängd inhägnade trädgårdar och parker med härliga lusthus och sköna fruktträd.

En natt blefvo de löfrika träden i Cigarrales afhuggna af Henriks soldater och uppstaplade på San Martinbron.

Gryningen började just visa sig, då ett skarpt sken upplyste de sköflade trädgårdarne, Tajos vågor och ruinerna af don Rodrigos palats. Ett mäktigt bål brann på San Martinbron, och knallen från de väldiga kvadersternarne, med all konstnärlighet arbetade af samma mejsel, som skapat Alhambras märkvärdigheter, föreföll som en veklagn från konsten, då den undertryckes af barbariet.

Invånarna i Toledo, som uppvaknade vid detta ödesdigra sken, skyndade till för att rädda den vackra San Martinbron från den svåra undergång, som hotade henne; men de sprungo förgäfvos, ty ett fruktansvärdt brak som hemskt genljöd i Tajos djupa gömslen, underrättade dem, att bron ej mera fanns till.

Så var det också. När solen började förgylla den mäktiga stadens kupoler och Toledos jungfrur gingo ned till floden för att fylla sina krukor med friskt, kristallklart vatten, återvände de med tomma krukor, sorgsna och förbittrade i sina sinnen, ty floden Tajo forsade dyster och sjudande och vältrade i sina rasande hvirflar de ännu rykande lämningarna af San Martinbron.

Invånarnes förbittring kände nu inga gränser, ty San Martinbron var för dem den enda direkta vägen till dessa hundraåriga Cigarrales, som de ärfte af araberna, då de ärfde deras förkärlek för trädgårdar och planteringar. Stadsboarnes tapperhet, som höll på att aftaga, fick oförmodad näring, och det dröjde icke länge, innan Trastamaras läger anfölls af stadens invånare, som bortjagade de belägrande, hvilkas blod i strömmar flöt genom Cigarrales.

2.

Många år hade förflutit, sedan San Martinbron förstördes.

Konungen och ärkebiskopen hade visat stor lust att få bron ersatt af en ny, jämförlik med den förra i skönhet och styrka, men de förnämsta både kristna och arabiska arkitekter hade ej kunnat tillfredsställa invånarnes i Toledo brinnande åstundan, ty flodens starka hvirflar borttryckte bågställning och bro, innan de jättestora hvalfven voro fullbordade.

Don Pedro Tenorio, en af de berömda biskopar, hvilka Toledo har att tacka för nästan lika mycket som sina konungar, utsände

härorder till alla större och mindre städer i Spanien, såväl de kristna som arabiska, för att sammankalla arkitekter, som voro i stånd att återuppbygga San Martinbron.

En dag kommo en man och en kvinna, båda fullkomligt okända, till Toledo, och sedan de granskat ruinerna efter San Martinbron, hyrde de ett obebodt hus icke långt från dessa ruiner. Efter några timmar begaf sig mannen i väg till ärkebiskopens palats.

Ärkebiskopen var för tillfället inbegripen i ett lifligt samtal med en mängd prelater och andra lärde herrar, hvilka funno behag i att ständigt samlas kring honom, hänryckta af hans lärdom och dygd. Han blef angenämt öfverraskad, då en tjänare anmälde, att en arkitekt från aflägsna länder anhöll om äran af ett företräde. Han skyndade att gifva främlingen audiens.

Denne var ännu ung, men tankearbete och kanhända äfven olyckor hade gjort honom nära nog gammal.

Efter att välvilligt ha besvarat hans hälsning bjöd don Pedro honom taga plats midt emot sig.

»Min herre,» sade främlingen, »mitt namn, som bör vara eder fullkomligt obekant, är Juan de Arévalo, och till yrket är jag arkitekt.»

»Ni kommer antagligen hit till följd af det bud, som jag låtit utgå öfver hela Spanien för att kalla de arkitekter, som anse sig tillräckligt skickliga att kunna återuppbygga San Martinbron, hvilken fordom sammanband denna ädla stad med den andra flodstranden?»

»Detta budskap för mig till Toledo.»

»Känner ni de svårigheter, som äro förbundna med återuppbyggandet af denna bro?»

»Jag känner dem, min herre, och tror mig vara i stånd att öfvervinna dem.»

»Hvar har ni studerat?»

»I Salamanca.»

»Och hvad slags arbeten har ni, som kunna styrka er skicklighet?»

»Inga.»

Ärkebiskopen gjorde en gest af misstroende. Främlingen märkte det och skyndade sig att tillägga:

»Soldat i min ungdom, blef jag till följd af sjukdom tvungen att öfvergifva det olyckliga krigarlivet, och sedan jag återvänt hem till Castilien, ägnade jag mig med ifver åt studerandet af arkitekturen, först teoretiskt och sedan praktiskt.»

»Det gör mig oundt, att ni ej kan angifva något arbete, som styrker er skicklighet.»

»Vid Tómes och Duero finnas några sådana, för hvilka andra uppbära äran, ehuru den borde tillkomma eder ödmjuka tjänare.»

»Jag förstår ej, hvad ni menar.»

»Jag är fattig och okänd, och ensam visste jag hvar jag skulle vinna bröd och ära, men afstod äran åt andra och åtnöjde mig med brödet.»

»Det smärtar mig mycket, att ni ej har några medel att försäkra oss om, att ifall vi lita på er, vår tro icke kommer på skam.»

»En sak har jag, som jag hoppas skall tillfredsställa er.»

»Och hvad är det?»

»Mitt lif.»

»Förklara er.»

»När ställningen under brons största hvalf borttages, skall arkitekten, som byggt den, stå på slutstenen i hvalfvet.»

»Jag går in på det vilkor, ni föreslår.»

»Och jag skall uppfylla det, min herre.» Ärkebiskopen tryckte arkitektens hand, och

denne begaf sig hem under tydliga tecken af tillfredsställelse.

Den kvinna, som åtföljt Juan de Arévalo till Toledo, ung ännu och vacker trots de lidanden hon måst utstå, väntade honom med ängslan, där hon stod i fönstret. Nu sprang hon honom skyndsamt till mötes.

»Catalina, min Catalina!» utropade arkitekten, i det han omfamnade sin hustru; »bland de minnesmärken, som pryda Toledo, skall finnas ett, som till eftervärlden bär namnet af Juan de Arévalo.»

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Små kulturbilder.

Af Ave.

II.

Fvar och en, som med vaken blick gifver akt på allmänhetens beteende vid begravingar, ser tydligt, att dessa för åskådarnarne utgöra ett af dessa förklädda folkknöjen, af hvilka vi få allt flere och flere, i samma mån som den sunda lifsglädjen tynar bort bland oss. Men hvad skall man kalla vår tids sätt att offentlig exponera en bruds hemgift, hennes blifvande hem och henne själf, då hon föres till altaret?

Kanske det är en fransk sed, en af de många, som vi göra oss skada med att efterapa?

Seden, att en brud låter sig offentligt beskåda, är dock gammal, åtminstone bland Sveriges landtbefolkning, och i Skåne hörde det till godt skick, att en dygdesam brud söndagen näst efter det lysningen tredje gången blifvit förkunnad »visade sig i kyrkan», iklädd sin brudskrud. Detta bruk innebar dock en djupare mening än att blott förevisa brudräkten — denna var på den tiden lika för alla bondedöttrar — det var ett inför församlingen aflagdt vittnesbörd om brudens rättighet att under lysningssöndagarna ha blifvit från predikstolen hedrad med benämningen dygdäda jungfrur.

Vigsel i kyrkan förekom ej på skånska slättbygderna, ty där brukades, att brudgummen med stort följ — »brudgumsstass» — och musik drog till brudens hem, där vigseln ägde rum, och efter ett par dagars gille därstädes förenade sig brudens släkt och inbjudna vänner med brudgummens och »stassade» till hans föräldrahem, där festen fortsattes ännu ett par, tre dagar.

Detta bland de besuttna odalbönderna, och det var ett folkknöje, som icke behöfde dölja sig under någon förklädnad, att se dessa tåg draga fram: män och ynglingar på ystra springare, kvinnor och barn i »holstensvagnar», nymålade och skinande.

Men som dylika bröllop alltid firades på söckendagar, förbjöd den tidens stränga arbetssamhet allt löpande för att få se ståten. Det var blott den befolkning, som bodde invid vägen, där »stassen drog fram», som fick njuta af skådespelet; dock måste detta ske på ett mycket diskret sätt, utan allt närgånget begäpande.

Voro brudparet och dess föräldrar omtäckta, hederligt folk med fläckfritt rykte, då hedrades stassen vid hvarje förbifarande gård eller koja med »glädjeskott» ur gevär och pistoler, och dessa ärebetygelser besvarades från stassens sida genom musikanterna, hvilka uppstämde »den nyaste bröllopsmarschen». Hände

det så, att stassen drog vägen fram i aftonstund, då flammade här och där tjärbloss vid vägkanterna, och man kunde äfven få se raketer beskrifva lysande bågar på himlahvalfvat.

Främst i fåget redo brudvennerna, och de voro i de dagarne något mera än en dekoration vid festen. De måste vara unga, raska karlar med förmåga att tumla en god springare, ty det ålåg dessa »förridare» att se till, huruvida vägen var klar, eller i motsatt fall skyndsamt undanröjda allt, som kunde störa festens glädje.

Till äldre tiders råa oseder hörde nämligen att vid dylika fester antingen hämnas gammal oförrätt eller ock, medels uppställda sinnebilder, åskådliggöra förment eller verklig fläck på brudparets eller dess föräldrars historia.

Så t. ex. kunde förridarne finna vägarnes grindar tillspikade eller rökoffer af antänd torr spillning och svinhår anbringade vid dikesrenen.

Till mina barndomsminnen hör berättelsen om en storbonde i grannbyn, som af snålhet själf gjort ett så förskräckligt vanhederligt arbete som att få en häst. Då denne man gjorde bröllop åt sin äldsta dotter, blef hans gjordesport under natten dekorerad med ett ur mullen uppräddt, halfruttet hästhufvud.

Objudna personer med någon själfaktning och vett gingo aldrig till bröllopsgård för att bekika bruden. Husbonden kunde möjligen gifva sina drängar och pigor lof att gå dit och titta på dansen, men för en bondes egna barn skulle det ha varit en skam att nedlåta sig till slik nyfikenhet, så mycket mera som där på landsbygden förtäljdes, att städernas pöbel brukade samlas utanför hus, hvarest bröllop firades, för att »ropa fram» brudparet och bestå det speglosor.

Jag minnes min fasa, då jag som ung fru bodde i en stad, där det råa bruket att »gå och se bruden» redan då sträckt sig från pöbeln uppåt i de s. k. bildade klasserna, och blef af en prästmans änka ombedd att göra henne sällskap för att se en brud. Mitt afslag till hennes oförsynta begäran blef icke affattadt i mildare form, för det hon sökte lugna mig med, att man »naturligtvis klädde ut sig, när man hörde till bättre folk».

Fattigt folk, »som ej hade råd att hämta hem prästen», färdades till kyrkan för att vigas — icke i templet, utan antingen i prästgården, i klockarens bostad eller i sockenstugan. Stundom kunde två eller tre brudpar ställa sig upp i rad vid de långa kyrkpallarne, hvilka, kanske af prästfrun, blefvo prydda med ett gammalt stjärntäcke eller en sjal. Det gjorde det vermodigt intryck att se dessa brudpar med deras ringa följe, vanligen blott ett par personer, samlas i ett naket hvardagsrum för att några minuter därefter vända tillbaka till de hem, hvarifrån de kommit.

Möjligen var det intrycket från dessa vigselakter, som gjorde de lyckligare lottade folkklasserna ovilligt stämde mot kyrkvigsel (lik-som äfven mot barndop vid eller i kyrkan), ty äfven tjänstemännen och de adlige godsägarna föredrogo att låta vigseln förrättas i hemmen.

Den djupare meningen i kyrkvigseln, liksom äfven i barndopet i templet, var redan då förgäten. Man kände ej längre betydelsen af en kristen menighets närvaro vid dessa handlingar, men man hade ännu långt fram i tiden så djup vördnad för Guds hus, att ingen dristade sig till att göra det till en

skåde- och tummelplats för å ena sidan fåfängan och å andra en otyglad nyfikenhet, uppblandad med afund och illvilja.

Det är åt vår tids kultur förbehållet att bära skammen för uppkomsten af seden, att brudpar i städerna på detta sätt föranleda templens vanhelgande.

Ja, någon mildare benämning kan ej med fog gifvas åt dessa upptåg, där brud, brudgum, deras följe samt en larmande skara åskådare — numera starkt uppblandad med personer ur de bildade klasserna — draga in i kyrkan, vid hvars dörrar polis-konstaplar förgäfvos söka upprätthålla någon ordning.

Det är, som om man såge en halfrusig hop kvinnor, män och barn störta fram för att sköfla helgedomen. Svordomar i trängseln på kyrktrappan, sorl och prat inne i kyrkan, och genom en korseld af nyfikna blickar, gäckande miner och icke sällan glåpor skriker brudparet med sina inbjudna gäster fram till Herrens altare — —

»Kyrkan är öppen för alla», heter det då bland den larmande hop, som ej aktar för rof att in i templet föra sina afundsfulla hjärtan och sin låga nyfikenhet. Kan undra, om kyrkan verkligen bör öppnas för slika okristliga upptåg?

Männe icke vår nyare kultur skulle tillställa en liten jämkning i detta fall, synnerligast om fransk sed kan åberopas som stöd för en sådan jämkning. Det kunde ju stå fritt för hvarje brudpar, som har lust och råd att betala de omkostnader, hvilka åtfölja en kyrkvigsel på söckendag, att tåga till templet; men det bör då äfven stå fritt för dem, som betala detta förklädda nöje, att själfva välja den publik, af hvilken de vilja beskådas, och till den utdela fribiljetter.

Häri genom kunde man först och främst betrygga kyrkfreden, och därefter kunde möjligen en dylik anordning återuppväcka själfaktningen hos en stor skara människor, hvilken vår tids höga bildning och dito kultur gjort känslolös för äldre tiders sunda takt och goda folkvett.

Vid barnets sjukbädd.

Af Hanna Kamke.

Vi ha ur en tysk tidskrift tecknat oss till minnes ett citat: »En sjuksköterska bör hafva hjärta nog för att ej hafva något hjärta.» En paradox, kunde man tycka! Dock ligger en sanning i den skenbara motsägelsen, en sanning, hvilken vi i det följande skola söka påvisa. Det är dock ej till sjuksköterskor af facket, vi här vilja tala, utan till modern, barnets naturliga vårdarinna äfven i sjukdomens dagar.

Det är ett bedröfligt faktum, att så många moder visar sig oduglig att själf sköta sitt sjuka barn enligt läkarens föreskrift. Bristande kärlek, bristande hjärta är det ej, men kärleken är ej af rätta slaget, hjärtat har ej den rätta styrkan att i nödfall blifva skenbart »hjärtlöst». Och ändå fordras ofta en sådan skenbar hjärtlöshet vid sjukbädden, där lif eller död kan bero på den sjukens lydnad för vårdarens vilja. Vi hafva sett mödrar vrida sina händer i förtviflan, emedan det sjuka barnet ej ville ta in, ej ville låta behandla sig, och vi ha gripits af medlidande vid anblicken af en sådan på moralisk svaghet beroende hjälplöshet. Modern måste be-

tvunga sitt eget hjärta, måste komma det fal-ska medlidandet att tystna samt med lugn och sans söka fullgöra sitt ofta så svåra värf.

Ju sämre hennes barn blifvit uppfostradt, ju mindre det blifvit vandt att lyda, dess svårare blir henne detta värf, och dess mera komma både hon och hennes barn att lida. Därför bör hon redan under hälsans dagar förbereda sig, så att hon ej står maktlös, när sjukdom och sorg inställa sig. Framför allt bör barnet således vänjas att lyda, ovilkorligt och utan motsägelse, samt vidare lära sig att utan pjunk och klagan bära små krämpor och plågor. Ett barn bör sätta en heder i att vara modigt och blygas att i tid och otid brista ut i tårar och skrik. Detta goda resultat skall uppfostran söka åstadkomma; men då fordras ock, att uppfostraren själf stålsätter sinnet och ej menar, att blödighet och hjärtats godhet äro detsamma.

Men det är ej nog, att modern visar lugn och fasthet, att hon lär sitt barn att lyda, hon bör ock äga någon färdighet att vårda detsamma. Denna färdighet läres bäst, om hon själf sköter sitt friska barn, själf behandlar små tillfälliga obehag, tidigt vänjer barnet vid kalla afrifningar, varma bad, dagliga gurglingar, om hon vid en tillfällig förstoppning gifver lavemang i stället för det bekvämare afföringsmedlet och öfvar sig att rätt anlägga de ofta så välgörande kalla omslagen. Häri genom förberedes ej blott modern för en blifvande sjukvård, utan äfven barnet får vana att utan rädsla underkasta sig en sådan behandling och försvårar ej sedermera en gång räddningsarbetet genom ovana och motsträfvighet. Hur ofta förordnas ej bad, kalla tvättningar, lavemang m. m., men barnet är ej vant att bada, har aldrig gurglat, har fruktan för detta okända, och den svaga modern har »ej hjärta» att tvinga sitt gensträfviga barn, utan låter det hållas — och dö. Vore det här ej bättre, att hjärtat tegat och förståndet talat.

Kanske många moder menar, att godhet och ömhet bättre än lugn bestämdhet äro på sin plats vid sjukbädden, men henne vilja vi svara, att det ena goda ej behöfver undanskjuta det andra. Ty jämte en nödig fasthet, som konsekvent genomför det nyttiga och förvägrar det skadliga, fordras en aldrig svikande ömhet, en aldrig tröttnande vaksamhet. Det sjuka barnet skall känna sig liksom omsvept af denna hulda ömhet, skall känna sig tryggt under vården af denna lena, men fasta hand. Och äfven om moderns hjärta svider vid tvånget att för barnets eget bästa behöfva möjligen öka dess plågor, äfven om hon älsfar vid tanken, att kanske, oaktadt all omsorg, all möda, det älskade barnet ändå glider ifrån henne, då måste hon ändock beherska sig, måste kväfva sin ångest, tränga tillbaka tårarne och söka på allt sätt undvika att oro den sjuke. Ju lugnare hon kan vara, dess större utsikt har hon att rädda sitt barn. Så länge det ännu finnes en gnista af lif kvar, så länge kan hon ännu hoppas, och detta hopp skall gifva henne kraft att försöka det skenbart omöjliga och att vinna seger.

Sen till, att *Idun med Modetidning* finnes hos alla edra bekanta!

Utan ord.

Quina läsarinor hafva förmodligen liksom jag varit utsatta för järnvägsprat. Det heter visserligen, att vi svenskar på resor kunna sitta tillsammans och tiga i timal, under det att t. ex. de gemytliga tyskarne på sådana färder så snart göra bekantskap med hvarandra, att ofta den ene före resans slut har den andres biografi på sina fem fingrar, fastän han vid resans början icke visste, om kamraten var fågel eller fisk. Men emellertid, är isen väl bruten, och finnas uppslag till bekantskap, kan äfven på våra svenska järnvägar mycket tal komma till stånd, och understundom händer det till och med, att pratets svallvågor gå höga, ja, så höga, att de tyckas vilja öfverspola en opartisk person. Jag har tyckt mig finna, att man bland språkande människor bör, med tjänliga förbytningar, förhålla sig som bland rökande, bland hvilka tobaksröken lär blifva mindre besvärlig, om man röker själf. Ställer man sig utom pratet, anfäktas man mera, än om man själf har ett ord med i laget.

Hvad det talas om? Ja, det är oftast icke lätt att redogöra för. Äro två personer från samma ort, och den ena efter längre frånvaro begifver sig dit igen, uppstår mycket språk om gemensamma bekanta. Gubben P. är död; gubben A. har gjort konkurs; Ida P. har blifvit förlofvad, och Kalle A. har börjat egen affär; fru L. har fått sin sjunde och fru den och den sin åttonde; herr G. har »kilat», och enkan B. lär skola gifva om sig, den tokan. Ett döfvande bulle af namn och notiser om tilldragelser surrar kring den person, som ofrivilligt blifver invigd i allt detta; och surret blifver dess svårare, som det för den obekanta i grunden endast frambringa ljud, vid hvilka hans föreställning icke kan fästa det ringaste af bild eller minnen. I sitt stilla sinne upprepar den beklagansvärde åhöraren måhända Nikanders ord:

»Heliga tystnad,
Lif uti döden,
Död uti lifvet.»

Efter flere timmars stumt åhörande af stora massor exploderande snack steg jag af för att vid en station, där konduktören nyss ropat: »tre minuter!», trösta mig för mitt lidande med ett glas sockerdricka eller vichy. Jag hade blifvit torr i munnen på två gamla fruars vägnar, hvilka nu i tre timmars tid hunnit framsäga omkring tre band i stor oktav. Några spekulationer på en annan kupé bestämde mig för att stiga ur.

In på stationens resturant hann jag dock icke.

Strax efter mig insteg nämligen i väntsalen ett svartklädt och rätt distingueradt ungt fruntimmer, som väckte mitt intresse och kom mig att glömma mitt egentliga ärende. Hon såg sig omkring, hon blickade mot den andra dörren; synbarligen väntade hon någon. Ett par minuter förgingo; då öppnades dörren, och in kom ett par: en ung man med militärisk hållning och ett ännu yngre fruntimmer. Den resande unga damen antog en frågande uppsyn, som likväl genast försvann, då hon vände blicken på mannen. De båda kvinnorna gingo hvarandra till mötes och brusto samtidigt i gråt. De satte sig likaledes gråtande bredvid hvarandra. Då hördes klockan ljuda till uppbrott, men för gråt hade de ännu icke hunnit säga hvarandra ett ord. En stationskarl gläntade på dörren och sade: »Herrskapet får icke dröja.» Den resande fattade

parets händer, nickade vänligt och skyndade vidare. Ingen af dem hade talat.

I min egen kupé skulle jag få förklaring på denna scen.

»Det var löjtnanten på B—by med sin unga fru,» sade ett fruntimmer till ett annat.

»Jaså,» svarade den andra, »är han omgift nu? För bara halftannat år sedan blef han enkling.»

»Och hvilken var det fruntimret, som gick in i väntsalen?» frågade den första.

»Det var förra fruns syster,» svarade den tillfrågade, »hon har varit och druckit brunn, och nu hade hon telegraferat till sin förre sväger och bedt honom komma till stationen med sin nya fru, när hon på hemresan för förbi deras trakt.»

Det var alltså ett litet stycke historia ur lifvet, hvartill jag nyss varit vittne. Systemens sorg och rörelse voro nog förklarliga; men hvaröfver grät den unga frun, som såg så lycklig ut vid sin ståtliga mans sida? Kanske var det blott kvinnlig lättroddhet? Eller drogo skuggor genom hennes unga själ? Var det detta förgängliga lufs smärtor, dess oundvikliga grymma skilsmässor, dess bräckliga lycka, som farit genom hennes hjärta? Skymtade för henne kommande sorg, bittra profningar? Jag vet det icke och skall aldrig få veta det, men icke minns jag mig någonsin hafva haft lifvigare intryck af tystnadens väl-talighet, och under det tåget brusade fram genom skoksbygden, ljödo i mitt öra dessa rader ur Stagnelli stämningsrika sonett:

»Kom, tystnad, kom, med dunkelblå vingar
Mig öfverhölj och näps de fräcka ljuden,
Som våga själens helga sabbat störa!»

N.

Baby.

Ny svenk diflaskapparat.

Behovvet af en på samma gång fullt rationel och prisbillig diflaskapparat har länge varit känt. Visserligen har den s. k. Soxhletska apparaten, uppfunnen af en tysk professor Soxhlet och grundad på fullt riktiga principer, sedan flere år förekommit i handeln; det jämförelsevis höga pris densamma betingat, har dock i väsentlig mån motverkat dess spridning och framför allt hindrat densamma att tränga ned bland de mindra bemedlade samhällsklasserna, där en dylik apparat tydligen är mest af behovet påkallad.

Denna nya svenska diflaskapparat*, hvilken rekommenderas af professorn i barnsjukdomar d:r O. Medin, har i hufvudsak upptagit och på ett praktiskt och prisbilligt sätt tillämpat Soxhlets metod för komjölakens s. k. sterilisering. Som bekant surnar mjölk tämligen snart, om den ej omsorgsfullt vårdas; detta beror därpå att organismer, s. k. bakterier, hvilka i riklig mängd finnas uppslammade i luften, därifrån inkomma i mjölken och genom sina lifsprocesser orsaka densamma förvandling och omsättning. Det ligger i öppen dag, att förekomsten i mjölken af dylika bakterier och deras omsättningsprodukter måste vara i hög grad skadlig för barnets späda matsmältningsorganer och gifva upphof till en mängd farliga mag- och tarmsjukdomar; också har man sedan länge sökt att medels kokning af mjölken så vidt möjligt

* Finnes till salu å alla apotek, i större bosättningsmagasin, hos instrumentmakare m. fl. ställen.

tillintetgöra desamma eller som det också kallas »sterilisera» mjölken. Delvis har detta också lyckats, ifall mjölken tillräckligt länge kokats omedelbart före hvarje mål; emellertid har man ej kunnat hindra, att en del bakterier medföljt från luften, då mjölken tömts från kokkärlet i diflaskan, och i ännu högre grad har detta blifvit fallet, ifall mjölken endast uppkokats en gång på dygnet för att sedan förvaras i ett kanske ofta otäppt kärl, i hvilket fall luftens bakterier ingalunda försummat att ånyo där innästla sig.

Med denna nya apparat har man lyckats att till fullo sterilisera mjölken. Mjölken, vederbörligen spädd, kokas direkte på diflaskorna, hvilka, placerade på en ställning af metall, nedsänkas i ett för desamma afpassadt vattenfylldt kokkärl, hvari vattnet får koka en dryg halftimme. En i flaskornas mynning nedstucken kautschuk- eller bomullspropp hindrar luftens bakterier att intränga i den genom kokningen på själfva diflaskan steriliserade mjölken. Sålunda tillredd mjölk kan förvaras dygnet om, utan att på något sätt förändras, och flaskan behöfver endast uppljumas för att direkt vara färdig till användning. Utom vinsten att erhålla mjölken fullt steriliserad har man också den stora fördelen att endast en gång på dygnet behöfva tillreda barnets föda.

Själftva apparaten består i sin helhet af 8 diflaskor med ställning, för densamma afpassadt kokkärl, vidare kautschukproppar och nappar. Den kostar 6 kronor. Äfven säljes densamma utan kokkärl och betingar då ett pris af 3 kronor; en vanlig kastrull kan i så fall användas till diflaskornas uppvärmning. Jag afstår från att i detalj skildra apparatens användning, då detta är noggrant afhandlad i en af prof. Medin författad uppsats: »Kortfattade regler för späda barns uppfödande med komjolk», hvilken medföljer hvarje apparat.

Det behöfver väl knappast särskildt nämnas, att komjölken, äfven tillredd under alla kända försiktighetsmått, på inga vilkor som födoämne kan jämföras med kvinnomjölken, hvilken alltid borde vara det späda barnets enda föda. Men då detta af mångahanda anledningar tyvärr långt ifrån alltid blir fallet, är komjölken, vederbörligen utspädd och med denna apparat steriliserad, den bästa ersättning för modersmjölken.

Det är alltför väl känt, hvilka glänsande framgångar den moderna kirurgien vunnit, alltsedan man lyckats att från sår och operationsfält utestänga och tillintetgöra bakterierna, hvilka vållat vårt släkte så mycken ofärd. Mindre i ögonen fallande skola kanske de segrar blifva, hvilka vinnas genom att från det späda barnets föda utestänga dessa mänskighetens fiender, men att äfven dessa skola blifva betydande nog, därom kan man vara fullt förvissad. Dödligheten bland de späda barnen är ju ännu, särskildt i vissa delar af vårt land, ganska betydlig, och att olämplig näring härvidlag spelar en ofantligt stor rol, därom har hvarje läkare nästan dagligen en sorglig erfarenhet.

Må då denna nya apparat, hvars stora förtjänster jag nu antydt, tränga ned i de djupa lagren och blifva en folkets egendom; mångt lif skall då sparas bland de späda barnen.

D:r Carl Flensburg.

Smånotiser för kvinnovärlden.

Dödsfall. Den 25 febr. afled härstädes en bland våra äldre teatervänner känd och högt aktad konstnärinna, dansösen fru *Maria Charlotte Törner*, gift med kamreraren vid k. teatern G. F. Törner.

Charlotte Norberg, så var hennes familjenamn, var född i Stockholm 1824 och inträdde redan vid nio års ålder i teaterns balettskola samt uppträdde offentligt i solodans så tidigt som året därefter. Några år senare väckte hon mycken uppmärksamhet i balletten »Max och Emma». Den unga dansörens rika anlag utvecklades i synnerhet under en studiereja till Köpenhamn, där hon under åren 1846 och 1847 erhöll undervisning af August Bournoville. Efter återkomsten till Stockholm befordrades hon till premierdansös och erkändes allmänt som en af de förnämsta i sin konst. Hon var publikens gunstling och sågs alltid med stort nöje på scenen. Men redan vid 35 års ålder lämnade hon teatern, allt för tidigt enligt alla teatervänners enstämmiga åsigt.

Kärleken till konsten ledde dock alltid hos Charlotte Törner, och hon visade det bland annat genom det allvar, hvarmed hon utbildade flere elever. För öfrigt ledde hon under de senaste årtiondena i ett stilla och lyckligt familjelif, troget uppfyllande makans och moderns plikter, aktad af alla som lärde känna henne. Hon sörjes nu närmast af man och son.

Svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd hade förliden fredagsafton årsmöte i Hôtel Continentals stora sal. Sedan mötet öppnats, föredrogos styrelse- och revisionsberättelserna, af hvilka framgick, att inkomsterna under gångna året uppgått till 4,223 kr. och utgifterna till 2,817 kr. Tillgångarna vid årets slut utgjorde 11,823 kr. Medlemmarnes antal utgjorde 945.

Vid därefter företaget styrelseval återvaldes samtliga de i tur att afgå varande ledamöterna: fruarna J. Varenus och M. A. Engelhardt, friherrinnan E. C. Sundin samt öfverstelöjtnanten L. Bäärnhielm, pastor J. Lindau och skolläraren J. Dahlström. Därjämte tillkännagafs, att under årets lopp styrelsen kompletterat sig själf genom inval af fru N. Signeul efter friherrinnan A. von Höpken, hvilket godkändes af mötet. Revisorer ha under året varit fru Sophie Miller och brukspatronen Emil Norstedt.

De af styrelsen beslutade belöningarna för välvilja vid behandlingen af djur utdelades därefter. Belöningarna, som hvardera utgjordes af föreningens bronsmedalj och 10 kr., hade tillerkänts spårvagnskuskarna n:r 20 Axel Ericsson och n:r 2 Herman Borg, hvilka voro närvarande vid mötet och emotogo sina hederstecken.

Sedan skolläraren Axel Blomqvist hållit ett med bifall mottaget föredrag öfver ämnet »nägra orsaker, manande till fortsatt kamp för djurens skydd», avslutades mötet.

En vegetarisk middag kommer att anordnas onsdagen den 16 dennes kl. 5 e. m. i Hôtel Continental af ett antal för det vegetariska lefnadsättet intresserade damer och herrar. Priset pr kuvert blir 3 kr. Anmälan om deltagande mottages, förutom å »Iduns» byrå, hos: friherrinnan Malla Kudbeck, Adolf Fredriks Kyrkogata 9 A; fru L. Deutgen, Arsenalsgatan 1; kapten H. R. Wijkander, Floragatan 14; kapten A. Gedda, Brahegatan 38; fru C. Scholander, Döbelnsgatan 1 B; ryttmästar H. Cederschiöld, Östermalmsgatan 1; notarien G. von der Burg, Döbelnsgatan 5 och kapten A. Ellsén, Engelbrektsgränd 19.

Öppet bref till Scævola.

(Jämför »Iduns panoptikon» i n:r 8 för i år).

Min bästa herr Scævola!

Er utsökta älskvärdhet mot damerna är — sedan gammalt — ett känt och erkänt faktum. Ätminstone har ni i Idun många gånger slagit er till riddare för deras fri- och rättigheter. För min del tycker jag, att ni i de flesta fall ser riktigt bra på — båda ögonen. Jag minns blott ett enda tillfälle, då ni helt oförmodadt undandrog dem ert värdefulla stöd. Frågan gällde den gången en ifrågasatt rättighet för damerna att »själfva» »bjuda upp till dans». Då blef ni rädd om ert eget —

jag menar herrarnas — skinn och radade upp skäl i mängd för att bevisa det orimliga i en sådan anordning. Jo jo män, rädslan att »få sitta» kan skrämja den bästa från att stå på hufvut för damerna.

Men den där lilla oartigheten tycks ha gnagit på ert samvete, och för att godtgöra den med ränta pläderar ni nu så vackert för att vi, stackars ungmör, skola få »bjuda upp» för hela lifvet. Ni vet nog, ni, att i det fallet risken att »få sitta» är för er, herrar, oändligt mycket mindre, ty — »ingen karl är så ful, att han inte kan bli gift.»

För att nu emellertid återgå till hufvudpunkten, så är det inte så rasande stor synd om oss, som ni tyckes tro. Det finns så många indirekta sätt att fria, ser ni, och hvad den där lilla, men så utomordentligt viktiga frågan beträffar, ha nog våra unga damer en ganska beaktansvärd förmåga att så att säga lägga den i munnen på den rätte, i fall han vill säga något. Och vill han inte, ja då...

»Om tycke och smak ska' man inte disputera, och kärlek och högfärd kan ingen kachera.»

Vill inte er brukspatron se, att han är den rätte för henne, så är hon nog inte den rätta för honom, och då är det sannerligen bäst för båda, att han skaffar sig fru och telningar på annat håll.

Det skulle allt bli en smula synd om herrarne, ifall de ej kunde gå säkra för ett litet frieri då och då. Tänk er en hyggelig ung man, som kommit till insikt om, att man för att föda hustru och barn behöfver mera än att vara hederlig karl och ha framtidsutsikter, och som därför beslutat att hålla sin ömma låga instängd i sitt eget bröst. Men så, vips, kommer »föremålet» och ger tillkänna, att hon vill bli hans hustru — à tout prix. Arme man, hur skall han då kunna stå fast vid sina stoiska föresatser?

Ännu mer galet blir det för de stackars exemplar af herrsläktet, som anse det för en dödssynd att »säga nej åt ett fruntimmer», och som, ifall det knepe, skulle låta hugga af sig handen för ett par vackra ögons skull, men som ändå älska sin frihet öfver allt annat i världen. Usch, sådana plikt-kollisioner det skulle bli!

Och, *last but not least*, tänk på alla gamla ungarlar, hvilkas canon i äktenskapsfrågan inneslutes i följande råd, gifvet af en erfaren pappa till hans käre son:

*Min son, förrän förstånd du fått, gack ej på frieri!
Se'n du förständets ålder nått,
så låter du nog bli.*

Och vet ni, älskvärde herr Scævola, hvar ert förslag kommer att möta det kraftigaste motståndet? Jo — hos damerna själfva. De känna nog på sig, att de i allmänhet ej skulle kunna tiga, tills de fått en säker inblick i »hur landet ligger»; de kunna räkna ut, att det ej måtte vara vidare behagligt att få ens den minsta lilla tillstymmelse af en korg, äfven om de skulle vara i tillfälle att dölja harmens rodnad under en mask. Nej, det där privilegiet lämna de gärna herrarne att ha odeladt.

Men herr Nils Perssons motion är utmärkt, och den måste hvarje rättänkande önska all möjlig framgång. De ogifta herrarne inbilla sig — nej, ursäkta mig — tro ju, att de utvalt den bästa delen, och då är det ej mer än rättvist, att de få en droppe malört i sällhetsbägaren.

Ingrid Gullin.

Teater och musik.

Kungl. operan gaf i fredags sin tredje symfonikoncert för säsongen. Programmet, som egentligen ej innehöll någon nyhet, om ej möjligen Reineckes uvertyr till »Konung Manfred», upptog för öfrigt som hufvudnummer *Andreas Halléns* präktiga och målände orkestersuite »Ur Valdemarsagan», bekant sedan dess första utförande å matinén i Berns' salong sistl. december månad. Den symfoniska suitens många förträffliga egenskaper trädde denna gång nästan ännu mera i dagen och tillförde kompositören, som själf ledde utförandet, det lifligaste bifall. Ett par ganska pikanta, ehuru ej synnerligen betydande satser ur en serenad för stråkorkester af V. Herbert slogo likaledes an på den talrika publiken, som t. o. m. bisserade chansen. — Hr *Salomon Smiths* utförande af Flygande Holländarens scen och aria ur första akten af Wagners bekanta opera förtjänar synnerligt erkännande, så mycket mer som ett dylikt stycke, när det lösröckes ur sitt sammanhang, både för konstnären är svårt att tolka och för publiken att fullt fatta och förstå.

I tisdags uppfördes för andra gången Felicien Davids utomordentligt melodiosa 2-akts-operett »Lalla Rookh». Den här tyvärr allt för sällan gifna operetten utgör från början till slut en tonmålning, mättad af den varmaste österländska kolorit. Den ena sköna melodien aflöser den andra, duetter, terzetter, kvartetter och körer omväxla, och därjämte råder öfver det hela en lugn och varm stämning, som verkar nästan berusande. De fyra hufvudrollerna utfördes synnerligen förtjänstfullt af fröknarna *Holmstrand* (Lalla Rookh) och *Karlsöhn* (Mirza) samt hrr *Strandberg* (Noureddin) och *Brag* (Baskir). Fröken Holmstrand har här sin första större uppgift, och hon löser den verkliga i alla hänseenden förträffligt. Hennes sympatiska stämning har genom de senaste studierna i utlandet varit både i skönhet och fyllighet, tonansatsen är säkrare och fraseringen mycket god. Då härtill lägges, att fröken H. äger en strålande apparition, har hon ju de flesta betingelser att kunna lyckas i det henne tilldelade partiet. Fröken Karlsöhn lämpar sig likaledes aldeles utmärkt för Mirzas parti, som hon också utför med lif och lust. Sången klingar som vanligt fyllig och frisk; skada blott, att textorden stundom sluddras bort. Hr Strandberg har som Noureddin en uppgift, som synnerligen väl lämpar sig för hans veka och välklingande stämning, liksom och Baskirs parti ligger förträffligt för hr Brag. Hr B. är verkliga en mycket rolig ambassadör och har här en af sina allra bästa uppgifter. — Vi uppmäna alla, som älska härlig och melodios musik, att besöka operan, då »Lalla Rookh» gifves. Den kan och förtjänar också att höras mer än en gång. Operan gifves åter i afton.

I onsdags uppfördes »Vilhelm Tell» till firande af Rossinis hundraårsminne. Rollbesättningen var densamma, som då operan förra gången uppfördes.

Tvåne af samtidens mest framstående pianister gäfvö i tisdags konsert i Musikaliska akademien, nämligen *Sofie Menter*, hvilken hittills så godt som obestridd intagit första rangplatsen bland de kvinnliga pianovirtuoserna, och ryssen *Sapellnikoff*, den förras elev, hvilken redan af många sättes nästan i jämnbredd med *Rubinstein*, den hittills lika obestridd främste bland samtidens manliga pianovirtuoser. Och hvad nu Sapellnikoff beträffar, måste det sanningsenligt erkännas, att det var en högst intressant bekantskap, som ingen borde försumma att göra. Sedan Vladimir Pachmanns besök härstädes torde, möjligen med undantag af Teresa Carreño, ingen pianist hafva låtit höra sig härstädes, hvilken ägt så många förutsättningar att från början till slut fångla sina åhörarens intresse som just Sapellnikoff. Hans program upptager Liszt och Tschaiowsky, Schumann och Chopin, och alla spela han lika förträffligt, lika öfverlägset. Den vilda, lidelsefulla kraften såväl som det smekande veka väljudet — allt kommer till sin fulla rätt. Den förra har han från sin lärarinna, det senare erinrar lifligt om Pachmann, med hvilken han ock har gemensamt den underbart sängbara tonen. Nästan framför alla sina kolleger står han dock i kolossal och så godt som ofelbar teknik.

Lärarinnan hade vid tisdagskonserten synbarligen med afsikt trätt tillbaka för sin lärjunge. Fru Menter utförde nämligen ensam endast trenne mindre stycken, hvarvid hon dock hade tillfälle visa, att hon ännu står på höjden af sin konstnärsbana. Hr Sapellnikoff utförde däremot ej mindre än sju stycken, af Beethoven, Tschaiowsky, Schumann och Chopin. Att framhålla något stycke särskildt är så godt som omöjligt. Alla afvunno de åhörarne det lifligaste intresse och det mest entusiastiska bifall, som nästan aldrig ville sluta. Tillsammans utförde

de båda utmärkta virtuoserna Liszts Concert pathe-tique för två pianos överlägset, briljant. — Var den första konserten förtaligt besökt, så torde den andra, hvilken gifves i afton å samma ställe, komma att räkna en så mycket talrikare publik.

Matiné gifves om söndag kl. 1,30 e. m. å Drama-tiska teatern af fru A. L. *Hwasser-Engelbrecht*, hvar-vid den uppburna konstnärinnan biträdes af flere bland våra mest framstående artister. Programmet, som är både omväxlande och lockande, upptager: 1) »På hemvägen», proverb i 1 akt af A. Kjelland, uttördt af fru *Hwasser-Engelbrecht* (Fru Worm), hr *Hillberg* (Worm), fröken *Behrens* (Anna), fröken *Lindzén* (Otta), hr *Lundberg* (kandidaten), hr *Engelbrecht* (prästen), fröken *Nilsson* (jungfru Hansen). — 2) *Danska visor* sjungas af fru *Rundberg*, deklamation af hr *Bäckström* samt »Trumpetarens fästmo», monolog med sång, utföres af fru *Anna Lundberg* (Bland kupletterna förekomma »Dockkupletterna» ur *Stabstrumpetaren* samt »nya för dagen»). — 3) »En kopp té», utförd af fru *Fahlman* samt hrr *Hedin* och *Fredrikson*. — Äfvenledes biträdes fröken *Holmstrand* med en aria ur den nya operan »*Gioconda*», som inom den närmaste tiden kommer att upptagas å k. operan. — Biljetter säljas utan förköpspriser i k. dramatiska teaterns förköpsbyrå.

Fjärde kammarmusiksoarén gafs i går på vanligt ställe. Programmet upptog en stråkkvartett af Hayden, en pianokvartett af Dvorák och en stråkkvartett af Ludvig Norman.

Ytterligare musikställningar under den närmaste tiden äro: 1) hrr *Richard Anderssons* och *Oscar Lejdströms första musikafon* i Vetenskapsakademiens hörsal i dag fredag med ett synnerligen tilltalande program; 2) *Violinvirtuosens H. Theobaldis matiné* om tisdag i Berns konsertsalong; 3) fru *Louise Fykes konsert* i Musikaliska akademien tisdagen den 16 mars. Biljetter till alla dessa konserter säljes i Abr. Lundquists hofmusikhandel.

Den rätta.

Berättelse från landsbygden
af *Fanny Chrysanter*.

Prisbelönad vid Iduns stora täfning.

(Forts.)

Oyster och allvarsam stod Nils på aftonen hållande tömmarne invid slådan, i hvilken de båda systarna satt sig. Just som han tänkte räkna tömmarne åt husbonden, som ställt sig bak på slådan, ryckte hästen plötsligt till och stegrade sig. Med blixstens hast flög Nils fram och högg tag i bletslet, försökande få ned honom på fyra fötter igen. En häftig brotning uppstod mellan drängen och den starka uppskrämda hästen, och ett ögonblick såg det ut, som om denne skulle slå den unge mannen under sig; men med uppjudande af hela sin styrka lyckades det slutligen Nils få ned honom i skaklarne igen. Icke förr kände dock hästens marken under sina fötter, än han i vildt sken styrde kosan mot grinden. Nils hade emellertid icke släppt sitt tag, och, släpande vid sidan af det vilda skenande djuret, lyckades han styra det upp i en hög snödrifva och mot den syrenhäck, som omgaf gården.

Häradsdomaren hade redan vid den första häftiga knycken förlorat jämvikten samt tumlat baklänges, Sofi hade under uppgifvande af höga rop kastat sig ur i närmaste drifva, men i slådan satt Ingeborg kvar, blek och stum, följande med ångestfulla blickar den käcke drängens kamp med hästen.

Och sedan nu denna flämtande och skälfvande stannat framför den täta häcken, alltjämnt fasthållen af den starka handen, ljudet det sakta och bäfvande från flickans läppar:

»Har han gjort illa Nils?»

Flämtande efter ansträngningen svarade han äfven sakta: »Nej inte alls! Tack för att Ingeborg frågar!» Han log ett vemodigt, sorgset leende och tillade liksom för sig: »Men han kunde gärna ha krossat mig under hofvarne, — det — hade passat så bra — just nu.»

Ingeborg sade ej ett ord mer. Hon förstod så väl, hvad han menade. Han visste nog, i hvad ärende de reste, och därför kände han det så där tungt och bittert.

Tungt och bittert kändes det äfven inom henne. Helst skulle hon nu velat gå långt, långt bort. Hvert, visste hon ej själf, men blott dit, där hon ensam och osedd kunnat få gråta ut — riktigt få gråta ut öfver sig själf och sitt elände.

Men häradsdomaren hade nu kommit fram, och sedan han berömt Nils för hans raskhet, gaf han befällning om en annan hästs förspänning, ty en sådan språkfåle, som den på hösten köpta hästen nu visat sig vara, ville han då på inga vilkor köra, då han hade två kvinnfolk i slådan.

Snart var skjutsen i ordning igen, och häradsdomaren och hans döttrar reste så af till Järfva.

Vid gårdsgrinden stod Nils kvar och blickade efter dem till sista skymten af slådan syntes vid en krök af vägen. Då drog han en smärtefull suck och mumlade:

»I morgon säger jag upp mig! Jag har ingenting mer här att göra.»

Senare på aftonen, då grannskapetets ungdom församlat sig till lek och dans i drängstugan, gick Nils in till mormor.

Gumman, som var ovanligt kry för dagen, började genast språka. Den vänlige, hjälpsamme drängen hade helt intagit hennes gamla hjärta, och när det föll sig så, språkade hon gärna med honom.

»Säg Ingeborg glad ut, när di reste?» frågade hon så plötsligt.

»Jag kan just inte säga. Hvarför frågar mormor det?»

»Åh, hon har just aldrig varit glad, stackare, men jag tycker, att hon på sista tiden sett ändå sorgsnare ut än vanligt. Tycker inte du så med?»

»Hon har ingenting att sörja öfver, tycker jag,» genmålde Nils undvikande. »Och när hon nu ska' sta' å gifta sig med en ung, rik änkling, borde hon väl vara riktigt glad.»

»Ja om det blefve allvar af, vore det väl!» utdrast mormor, hvilken lik de andra var öfvertygad, att änklingens frieri gällde den äldsta dottern.

»Kanske hon kunde bli litet lättare och gladare till humöret sedan, hon har just inte haft någon glad ungdom, stackars barn. Inte för det att hon sagt något eller klagat för nå'n människa, si hon är af den sorten, som bär allt inom sig, men jag begriper så väl ändå, huru det kommer sig, att Ingeborg blifvit så här tungsitt och allvarsam, hon, som var en så'n liten yrhätta som barn och så glad å hjälpsam mot alla människor. Sir du, hon var bara 10 år, när modern — dotter min — dog. Jag var inte här i huset den tiden, min gubbe å jag satt på ett litet undantag för oss själfva, å då fick flickungen ta emot hela hushållet. Sällan unnade Janne henne en piga inne till hjälp; det hade han inte råd med, kan tänka. Herre Gud! så jag grät öfver henne många gånger, när jag kom hit å hon stod ensam med middagsmat å diskar å allt, å så skulle hon si efter system med, som gick och tulta omkring henne. — Sofi var bara en fyra, fem år då. — Jag minns så väl, hur hon måste stiga upp på en pall för att kunna lyfta åf de tunga grytorna. Så ofta jag kunde, hjälpte jag henne förstas, fast det måste ske i smyg, för kom Janne hem, fick både hon å jag förargeler, å han mente tro på då, att han nog såg å förstod, att jag ville bli matmor i huset, men att de' inte skulle bli något af. Han var rädd, förstär du, att få både mej å far till gårds. Ja, emellertid fick Ingeborg arbeta å släpa så där år efter år, å ordentligt å tyst gick det för henne alltid, men — ungdomsglädjen den försvann. Aldrig hörde man henne skratta eller sjunga mer, hon kvittrade som en fågel från morgon till kväll, medan modern lefde. Tyst och allvarsam gick hon där som en riktigt gammal människa. För Sofi var hon som en mor, så ung hon var, å lärde henne läsa och sy å virka å allt, men det var, som om hon föresatt sig, att allt hvad tvång å släp hette skulle systemen slippa under sin uppväxt; hon fick gå i skolan, ända till dess hon gick å läste, å har inte vetat af annat än goddagar. A besynnerligt var det också att si, hur fadern, som lagt allt så tungt på äldsta dottern, lät den yngre slippa undan allting.

»Nå, när då Ingeborg var omkring en nitton år, kom det en ung å som det sades rik landthandlare till socken; vacker å glad var han också å från första stund började han ha sitt tillhåll här i huset. Han förstod att prata och krusa för Janne, så att han tyckte det skulle bli så bra att få honom till måg. Förut hade han just inte varit så angelägen att gifta bort Ingeborg, men jag tror Janne funderade på att gifta om sej den där tiden. Emellertid var det märkvärdigt te se, hur Ingeborg förändrade sig, å hur glad å språksam hon blef. Och hur hon sjöng sedan! Det var som om allt tungt, som förut tryckt henne, med ens försvunnit. Så blef det då afgjort, att di skulle ha hvarann, å det började till och med rustas för brölloppet.

»Men så en vacker dag var fästmannen försvunnen, ingen visste, hvart han tagit vägen. Till slut fick vi veta genom länsman, som sa', att den där fine handlanden var en riktig stortjuf, som i Stockholm både förfalskat och stulit. Rädd som

han var att bli upptäckt, tog han å rymde till Amerika, å respengar fick Janne bestå, ty kort förut hade han låtit den blifvande mågen få ut en del af Ingeborgs morsarf; han skulle ju sätta opp en riktig grosshandel, han, kan tänka.

»Men det var inte nog med, att han var en bedragare på det sättet inte. Han hade ju också, under det han stod i med att giftas med en så elegant flicka som Ingeborg, hållit sig väl med en annan flicka från grannsocknen å henne tog han med sig.

»Det var rysliga dagar, som sedan följde, jag glömer dem aldrig, om jag lefde aldrig så länge. Janne svor å trätte jämnt än öfver bedragaren än på Ingeborg, som narrat honom till gården, som han sa'. Det var, som om flickstackarn skulle ha ställt till hela olyckan. Aldrig fick hon af fadern höra ett tröstande eller mildt ord — för det var ju ändå värst för henne — utan bara hån å svordomar å förargelser. Själf sa' hon aldrig ett ord, nämnde aldrig så mycket som hans namn en gång; blek som ett lik gick hon omkring å utträttade som förut alla sysslor, men så tyst å allvarsam å såg så sträng å otillgänglig ut, så att ingen torde precis säga något tröstande åt henne heller. Sådan har hon varit alltsedan å aldrig mer har hon velat höra talas om någon friare. Jag känner ju alltsammans så väl, ty far dog samma år, och då kom jag hit — jag kunde göra litet mer rätt för mig den tiden. — Men nu är det, som jag skulle tycka, att hon blifvit sig olik. Mot mej, gamla stackare, är hon så vänlig å snäll å hjälpsam jämt. Kära hjärtandes! det har hon nog varit förr med, fast inte på samma sätt. Hon har ju alltid varit den, som sitt till mej å hjälpt mej, se'n jag blef så här skröplig och ofärdig. Och Gud vet, hur gärna jag önskar henne lycka å glädje igen i ett nytt hem, hon kan behöfva det, stackare! Fast med mej vet jag inte, hur det ska' gå, när hon kommer bort. Men det var inte de' jag skulle säga. Hon är sig olik äfven på det sättet, att hon ibland sitt gladare och lyckligare ut än på många år, men så en ann' gång så olycklig å blek å sorgsen igen, att det riktigt svidit i mitt gamla hjärta. Men med Guds hjälp ska' det väl bli anorlunda, när det verkligen blir allvar af med giftermålet mellan henne och Jansson, hon har väl varit rädd, förstär jag, att hon skulle bli bedragen en gång till.»

Här tystnade den gamla, som under sitt långa meddelande ej en enda gång blifvit afbruten af den unge mannen, hvilken med hufvudet djupt lutadt i handen hela tiden suttit stilla, lyssnande.

Nu utstötte han dock en suck så tung och klagande, att den nästan liknade en snyftning.

Därpå sprang han upp, och räckande gumman handen, sade han med upprörd röst:

»Tack för allt, hvad mormor nu berättat mig! Nu, nu förstär jag mycket, som jag förut grubblat öfver. Och Gud hjälpe Ingeborg till lycka och glädje!»

Därmed gick han ut.

Länge vandrade han sedan i den stjärnklara kvällen fram och åter på vägen, endast tänkande på denna flicka, som han nu mer än någonsin kände sig älska och förstär.

Och nu var hon dock för honom förlorad.

Men hvarför skulle han väl tänka på sig själf? Hufvudsaken var ju hennes lycka, om hon nu ock erhöi den genom en annan; det var lycka och kärlek hon behöfde.

Men det kändes dock svårt, så gränslöst svårt, att allt hopp om hennes ägande nu var försvunnet, nu sedan han lärt känna hennes historia.

Ingen människa skulle dock ens få en aning om, huru olycklig han kände sig; han skulle så fort som möjligt flytta, och där hemma skulle han sedan endast arbeta, aldrig, aldrig mer tänka på någon flicka, endast minnas denna vackra, allvarliga unga kvinna, som dock till det mesta behandlat honom så högraget och kallt.

Han förstod det nu: alltsammans var ett straff för den falska ställning han intagit i huset.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Maria Fredrika Smolander; af S. N. (Med porträtt.) — Till min moder; poem af *Mårten Kjellin*. — I kvinnofrågan; af M. — Arkitektens bustru; af *Antonio de Trueba*. (Öfvers. från spanskan för Idun af Sv. O.—n.) — Små kulturbilder; af Ave. II. — Vid barnets sjukbädd; af *Hanna Kamke*. — Utan ord; af N. — Baby; ny svensk diinaskappar; af *d:r Carl Flensburg*. — Småotiser från kvinnovärlden. — Öppet bref till *Scevola*; af *Ingrid Gullin*. — Teater och musik. — Den rätta; berättelse från landsbygden af *Fanny Chrysanter*. Prisb. vid Iduns stora pristäfning. (Forts.)

